Clariſſimi iuris vtriuſq3 monarche: ac doctorũ facile principis domini Jacobini de ſancto Georgio Lectura aurea nuſq̃ antea impſſa ſuper prima parte Digeſti veteris: diuerſoꝝ doctoꝝ apoſtillis aucta ⁊ illuſtrata; Cũq3 ſummarijs ante leges ⁊ paragraphos numeris rñdentibus poſitis Necnon cũ ſubtili indice ſeu repertorio p numeros qui ſm materie varietatẽ immutantur remittente.

¶ Que hec volumine contineantur in ſecunda legito pagina.

a

Cum priuilegio: vt in ſecunda pagina repertorij.

¶ Clariſſimi iuris utriuſq3 monarche ⁊ luminis: ac inter‑
pretis profundiſſimi domini Iacobini de ſancto Georgio
lectura ſuper prima parte Digeſti veteris: cum ſummarijs
et additionibus. Et primo Repetitio.l.de quibus. de legi‑
bus et conſtitutionibus.

Repetitio legis De quibus. De legibus.

1 ¶ Simile non quodlibet debet attendi ⁊ ſeruari.
2 Conſuetudo facit ius. Et eius duo ſunt ſubſtantialia.nu.3.
Et poteſt duobus modis conſyderari.nu.7.
4 Temporis longitudo multum prodeſt in conſuetudine.
5 Declarare voluntatem ſuam verbis vel factis ſunt paria.
6 Leges abrogantur per deſuetudinem.
7 Conſuetudo prouenit ex tacito conſenſu populi.
8 Probatio per ſcripturam eſt facilior.
9 Libellus in quo peto ſm ſtatuta ⁊ conſuetudines ciuitatis: an procedat.
Et quid ſi dicatur. peto mihi iuſtitiã miniſtrari ſm formam iuris: ⁊ ſtatutorum.nu.10. Et quid ſi dicatur ſm formam iu‑ris vel ſtatutorum.nu.11. Et quid ſi dicatur. peto rem ⁊ eſti‑mationem.nu.12.
11 Libellus alternatiuus an procedat.
13 Manum vnam non habere: vel habere debilitatã idem eſt.
14 Dominus põt agere de ſeruo corrupto actione directa con‑tra corrumpentem.
15 Alluuionis incrementũ an accreſcat emphyteote.⁊ nu.19.
16 Iudicandum eſt ſm id: quod eſt fortius: ⁊ non ſm id: quod eſt debilius.
17 Argumentum a minori concludit.
18 Uſuſfructus finitur morte vſufructuarij: et applicatur pro‑prietario.
20 Alluuionis incrementum accreſcit vſufructuario.
21 Preſcribens fundum preſcribit omnia acceſſoria: puta ſerui‑tutem ⁊c.
22 Conſuetudo quid ſit.
23 Conſuetudo ⁊ ſtylus quomodo differant.
24 Stylus curie eſt obſeruandus. Et quid dicatur ſtylus.nu.25.
26 Stylus curie eccleſiaſtice non dꝫ ſeruari per iudicẽ tꝑalem.
27 Conſuetudo ⁊ preſcriptio quomodo differãt.⁊ nu.28.⁊.29.
30 Conſuetudo quantũ tempus requirit vt inducatur. Et qui actus requirantur.nu.32.
31 Eccleſie particulari minus fauoris debetur: ꝙ̃ vniuerſali.
33 Conſuetudo requirit tacitum conſenſum populi.
34 Conſuetudo an inducatur per ſententias arbitrales.⁊ qua‑liter probetur.
35 Autoritas poete vel alterius excellẽtis viri in arte ſua pbat.
36 Conſuetudines ⁊ ſtatuta aliquando fallunt principem.
37 Doctoribus eſt data autoritas interpretandi iura: et dubia iuris. Non tamen eſt data autoritas interpretandi dubia fa‑cti.numero.38.
39 Conſuetudo probatur per teſtes.
40 Teſtis qui habet vel eſt habiturus conſimilem cauſam eſt ſuſpectus.
41 Conſuetudo non inducitur ex non vſu: que habeat deroga‑re legi.
42 Aduocati cauſarum debent iurare de calumnia.
43 Hereditas patris debet equaliter diuidi inter filios.
44 Conſuetudo non probatur per teſtes ſingulares.
45 Iuramentum non debet deferri in ſupplementũ probatio‑nis vbi agitur de probando conſuetudinem.
46 Conſuetudo eſt in Francia: ꝙ primogenitus ſuccedat. qui‑dam baro habens bona ⁊ caſtra in Francia: et etiam plura alia bona in lombardia vbi viget ius commune. deceſſit ille baro inteſtatus an primogenitus ſuccedet nedum in bonis que ſunt in Frãcia: ſed etiam in bonis que ſunt in lõbardia.
47 Conſuetudo eſt bononie: ꝙ epiſcopus habeat omnia bo‑na clericorum inteſtatorum: que ipſi habent in ciuitate bono‑nie. quidam ſcholaris clericus epiſcopus in ciuitate Bononie habens vnum nomẽ debitoris in ciuitate florentie: deceſſit inteſtatus: an epiſcopus bonon. habebit illud nomen debitoris. Uide aliam queſtionem nu.48. Et aliam pulcram.nu.56.
49 Rex Francorum non recognoſcit ſuperiorem.
50 Patronus poteſt iniungere liberto ne nubat in certo tem‑pore: ſed non poteſt hoc facere in perpetuum.
Antiquitati ſtandum eſt in paleis: aquis: pontibus: ⁊ mo‑lendinis.

51 Princeps preſumitur ſcire conſuetudines multũ vulgares. Et preſumitur velle confirmare conſuetudines locorũ quan‑do ſunt tolerabiles.nu.52.
53 Cõſuetudo ꝙ in inſtrumẽto non apponatur indictio valet.
54 Conſuetudo aliquando excuſat a pena falſi.
55 Notarij in rogationibus inſtrumentorum debent ſeruare for‑mularia conſueta.
Conſuetudo ruſticorum potius preſumitur inducta per er‑rorem: ꝙ̃ ex rationabili cauſa.
57 Niſi dictio ponit.
58 Homo eſt digniſſima creaturarum.
59 Pedagium an poſſit exigi de gallinis ⁊ anſeribus.
60 Conſuetudo eſt altera natura.

DE quibus. ¶ Hec eſt
famoſa et
vtilis lex Bartoli in lectura ordi
naria diuidit eam in quatuor. in
prima ponit vnum dictum. in ſe‑
cunda ponit rationem. in tertia
rationem rationis. in quarta po‑
nit vnum alium effectum conſue‑
tudinis circa caſum.l.de ciſum. Se
cunda pars eſt ibi: inueterata. ter
tia ibi: nã cum ipſe. quarta ibi: quare rectiſſime. mihi tamen
magis placet diuiſio quam facit ipſe Bar. hic in repet. diui
dit enim hãc.l. principaliter in duas. in prima facit quod di‑
ctum eſt: quia ponit vnum effectũ conſuetudinis in caſu.l.non
dediſo. in ſecunda ponit alium effectum conſuetudinis in caſu
l.dediſo. ſecũda ibi: quare rectiſſime. prima pars ſubdiuidit
in tres. in prima ponitur dictum bimembre. in ſecũda ponit
ratio. in tertia ponit ratio rationis. Secũda pars prime par‑
tis principalis eſt ibi: inueterata. tertia eſt ibi: nam cum ipſe.
in ſumma. h.d. in caſu.l.non dediſo attenditur conſuetudo: vel
ſimile conſuetudinis: alias attenditur conſuetudo vrbis roma
ne: que procedunt a pari potentia debent eſſe paris virtutis.
⁊ lex tollitur per contrariam cõſuetudinẽ.h.d. ¶ In tex. ibi: con
ſequens.i. quod ſequitur ex conſuetudine in caſu ſimili: a quo
arguit ad caſum de quo queritur. non autem exponas con‑
ſequens.i. caſum: de quo queritur: quia unus precedebat il
1 lum caſum: ideo tex. dicit progimum ⁊ conſequens. ⁊ quia
non quodlibet ſimile attendi debet ⁊ ſeruari vt arguat ex co
a ſimili: ſed eſt neceſſe ꝙ ſit eadem ratio per oĩa. ¶ Nota.i.
2 ex iſto tex. ꝙ conſuetudo facit ius[a]. ¶ Nota ꝙ vbi habe‑
a mus idem non recurrimus ad ſimile. ſed vbi non habemus
idem recurrimus ad ſimile. ¶ No. ꝙ vbi membra nõ habẽt
ſpecialem cõſuetudinem recurrimus ad conſuetudinẽ vrbis
rome. Secus ſi membra haberent ſpecialẽ legem vel ſpecia‑
3 lem conſuetudinẽ. facit tex. in.l.ſi.C.de teſta. ¶ Tho. duo ſub‑
ſtantialia conſuetudinis.L.tempus cõſtitutum a iure: ⁊ ꝙ mo‑
ribus vtentium ſit approbata. ¶ Item addit iſte tex. tertiũ
requiſitum.ſ. ꝙ interueniat conſenſus populi. addit poſtea
quartum ex cõparatione quam facit de ſtatuto ad conſuetu
dinem.ſ. ꝙ talis ſit populus: qui poſſit cõdere ſtatutũ. nam
ſi non poſſet condere ſtatutũ: non poſſet etiam inducere cõ‑
ſuetudinem. quia iſta duo procedunt a pari quantum ad cauſam
4 efficientẽ. ¶ No. ꝙ longitudo temporis multũ prodeſt in
conſuetudine. nam inducit preſumptiõ cõſenſum. arg.l.iij.ſ.
de dimo: Item inducit excluſionẽ erroris.l.ſi. mulier pfecte
5 etatis.C.ad velleia. ¶ No. ibi: ad quod allegatur. ꝙ paria
ſunt ꝙ quis declaret voluntatẽ ſuam verbis vel factis. con‑
cordat tex. in.l.ſi tamen.§.ei qui.ſ.de eine. ¶ Ulti. no. hic vi‑
deri pbari: ꝙ leges per deſuetudinẽ abrogant. hoc eſt di‑
cere: ꝙ ſi aliqua.l. nunꝙ fuiſſet in vſu: intelligeretur ei dero‑
gatum per deſuetudinẽ: ſed hoc eſt falſum per ea que habẽ‑
tur in proe. C. ⁊ in.§. quibus. in.ij. conſti. C. alioquin multe.l.
inſoitiati eſſent abro. intelligatis ergo iſtum tex. velle ꝙ lex
b tollitur[b] non per deſuetudinẽ: ſed per contrariam conſuetudinẽ.
¶ In glo.i. ibi: in feudo. ſed cõtra illud exemplũ fortiter op‑
ponitur. quia cõſuetudines feudorum ſunt redacte in ſcriptis.
ergo deſierunt eſſe conſuetudines: ⁊ debẽt appellari leges ſcri
7 pte. Sol. dicit Guil. de cu. ꝙ poſſumus conſyderare cõſue‑
tudinem duobus modis. primo quantum ad ſui originẽ: ⁊ ſic
impoſſibile eſt dicere ꝙ ſit lex ſcripta. q2 conſuetudo prouenit
ex tacito conſenſu populi vt hic. Aliquãdo vero conſyderamus
conſuetudinẽ quantum ad reformationẽ: puta populus longo
tẽpe fuit vſus certa conſuetudine: deinde fecit eam redigere in
c ſcriptis[c]. Nam hoc caſu remanet conſuetudo. ⁊ ita fecerũt bur
gundi: quia multas ſuas laudabiles cõſuetudines fecerunt
redigi in ſcriptis: ⁊ nihilominus appellantur cõſuetudines:

a ¶ Facit ius. vide p Ale. in.l.ſi mihi et tibi.§.ſi.ſ.de lega.i. et j3 con.cxcij. et.cxcvi. ij. vol. ⁊ Bal.l.l.ſi.C.vſuf.

b ¶ Lex tollitur. Uide plene p Bar to. ⁊ Bal. in l.ij. C. q2 ſit lõ. conſ. ⁊ in aut. oẽs pe regrini.C. de ſuc. har. l.l.i.ſ.de re in. Bal.l.l.i.j. ad vel. ⁊ in c.i. de tren. ⁊ pa. Pe.de anc. in de.i. de re. ec. nõ alie. Jo. de imo.l.in.j.ſi ex pſſum.ſ.de app. Alex. cõſ. cxxxij. in.j. vol.

c ¶ In ſcri ptis. an ſcri ptura regu rat vt ad in conſuetudie. vide p fely. in rubri. de conſt. Jo. de tur. crem. et prepoſi. me dio.l.c.leg. ⁊ i.c. conſuetu do.j.diſt.

in prima ampliatione dixi: q̄ hec interrogatio poteſt fieri
in qualibet parte iudicij: intelligatis etiam in calculo feren
de ſententie: etiam poſt concluſum in cauſa. ita dicit Alexā.
in conſilio preallega. Limitabitis nunc iſtam materiam vno
modo: vt non poſſit iudex facere iſta interrogatoria etiam
ex officio: quando reperiretur deciſio iuris in contrarium:
et exemplificetis hoc modo. Eſt deciſio iuris q̄ ego nō co-
gor docere quo titulo poſſideam talem rem. tex. eſt in. l. Co-
gi. C. de peti. heredi. ſi iudex me interrogaret quo titulo
poſſideam: non tenerer huic interrogatorio reſpondere: q̄
eſt deciſio iuris in contrarium. ita hanc materiam limitatā
videatis per Ange. de are. cum additionibus ibi factis in
tractatu maleficio. in glo. in verbo de anno preſenti. in. i. et
2 ij. colū. ¶ Nota ſecūdo ex iſto tex. q̄ principaliter iſta in-
a terrogatoria[a] ſiunt ex officio iudicis. et notare habetis tex.
quia dirigit verba ad iudicem: quia eo caſu ſemper oritur
officium iudicis. glo. eſt in. l. ſi ſoror. C. de collatio. An autē
ſi iudex demergat circa iſta interrogatoria ſuum officiū im-
partiri: nūquid poſſit appellari. videte Bal. hic. reliqua in
materia huius. l. poteritis videre per Bar. hic in repetitio-
ne ſua notabili. ¶ In glo. prima ad fine. ex hac glo. habe-
tis duo exempla ad iſtum tex. alia exempla ponit Bal. hic.
et alia videre per glo. in. c. iudicantem. xxx. q. v. et alia vide-
te per glo. in. c. penul. in glo. in verbo reſpōſionibus. extra
de iuramen. calumnie.

a ¶ Iſta interrogatoria. Ad qd ſint inuenta interrogatoria. vide per Pe. de anch. in. c. p̄uas. in. 5. ex de teſti.

1 ¶ Confeſſio facta inter duas partes nō probat: nec pro-
deſt tertio.
2 Confeſſio facta parte preſente quando probet plene.
3 Teſtes deponentes ſuper confeſſione facta parte preſente
non probant: niſi dicant: et acceptante.
4 Fiſcus poteſt agere contra debitorem debitoris.
5 Confeſſio geminata facta abſente parte an probet plene.

1 PRocuratore. ¶ Nota primo l. q̄ cō-
feſſio facta inter duas
perſonas non probat nec prodeſt tertio: et ſemper
hec lex ad hoc allegatur. ſed oritur vna notabilis queſtio:
nūquid iſta cōfeſſio probabit ſemper inter illas duas per-
ſonas ſuper omni negotio: puta ſi primo loco petij ab he-
rede defuncti vnum equum: et ipſe fuit confeſſus ſe heredē
eſſe. poſtmodū peto. x. ab ipſomet herede. et iſto caſu negat
ipſe ſe heredē eſſe: nūquid illa prima confeſſio faciat fidem
in hoc alio iudicio inter eaſdem perſonas. Bal. hic in hac
queſtione multū laborauit. et lz videatur concludere: q̄ iſta
confeſſio non probet. tamen dicatis q̄ cōmunis concluſio
eſt in contrarium. et in hoc articulo. ita cōſuluit Alexan. in
conſilio. xvij. in prin. in primo volumine. et in conſilio. xcvj.
in eodem volumine. et cōſilio. xix. in. iij. volumine. De hac

etiam materia ponitur in. l. ſepe. ſ. de re iudicata. ¶ Nota
2 ſecundo ex iſto tex. q̄ cōfeſſio facta preſente parte tunc de-
mum probat plene ſi pars illam acceptet: et alter nō. et ideo
ſi notarius atteſtaretur qualiter titius fuit confeſſus pre-
ſente parte: et non diceret et acceptante. iſta confeſſio non
3 probaret plene: et pariter in teſtibus deponētibus ſuper cō-
feſſione facta preſente parte niſi dicant et acceptāte non pro-
bant. ita hunc tex. ad hoc no. Feli. in. c. capitulū. in. xi. colū.
extra de reſcrip. Et lz iſtud notabile forſitan non bene col
ligatur in hoc tex. tamen eſt veriſſimū in ſe. et vltra ibi per
eum allegata in hoc plene conſuluit Alexā. in conſi. cxij. in
tertio volu. et conſilio. xx. in. iiij. volu. et conſilio. cliij. in. v.
volumine. et iſta eſt vera concluſio. ¶ Vltimo ad materiā
huius. l. quia vt videtis in glo. lex iſta habet aliquos intel
lectus: ideo tres aut quattuor intellectus ad. l. iſtam videa-
tis per Bal. in conſilio. j. incipiente: punctus ſuper quo ec.
in. ij. volu. ſiue conſiliorum. ¶ In glo. in verbo interrogāte.
habetis ex hac glo. vnam concluſionem: q̄ ſi fiſcus habet vnū
debitorem: et iſte debitor habeat vnum alium debitorem
poterit fiſcus agere contra debitorem debitoris. et licz glo.
nihil allegat tex. eſt in. l. i. et. ij. C. quando fiſcus vel priua-
tus. et probat tex. in. l. j. C. de condi. ex. l. ¶ In glo. in ver-
bo interrogatoria. an actio iſta hodie ſit in vſu videte glo.
in. l. j. in verbo interrogatorijs. ſ. eodem titu. ¶ In glo. ſi.
libet ſic nota hic. De hoc an confeſſio facta abſente parte
dicatis vt dixi in. d. l. voluit. ſ. eo. Et vltra ibi poſita dica-
5 tis: q̄ confeſſio geminata facta etiam abſente parte plene
probat. de quo per Bar. in. l. cū ſcimus. C. de agrico. et cenſi.
libro. x. Et nunquid de iure canonico cōfeſſio facta abſente
parte probet. vide Alexan. in conſilio. clxxx. incipiente: in
cauſa angelorum. in. ij. volu. Et nunquid ſaltem faciat ſemi-
plenam probationē. videte Bar. in. l. admonendi. in. x. colū.
verſi. aduertatis. ſ. de iureiur. ponit Alexan. in conſi. xxiiij.
in vlti. colū. in. ij. volu. ¶ In eadem glo. ad ſi. quis horum
intellectuum verior ſit. vide per Barto. alios intellectus. et
alios intellectus vide per Bal. in conſi. preallegato.

¶ Finit lectura dn̄i Iacobini de ſancto Georgio. I. V. do
ctoris eximij ſuper prima parte. ff. veteris.
¶ Imprimebat Lugduni Ioānes de Iouelle dict[us] Piſton
A natiuitate domini Anno. 1521. menſe Martio.

Regiſtrum.

A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T.
V. X. Y. Z. AA. BB. CC. DD. EE. FF. GG. HH.
Omnes ſunt terniones: excepto. HH. duernione.